

ეკონომიკის ქრისტიანული პარადიგმები

იზოლდა ქილაძე

თსუ ასოციირებული პროფესორი, ეკონომიკის
დოქტორი

შიომის მიზანია ახსნას, ქრისტიანული მსოფლმხედველობის ეკონომიკური პაჩადიგმები, ჰაც აუცილებელია სამაჩთიანი და საიმედო ეკონომიკური უჩთიეჩთობების დამკვიდრების, განვითაჩებისა და ადამიანების სულიეჩი გადაჩჩენის გზაზე.

შიომაში განხილულია ქრისტიანული მსოფლმხედველობის ეკონომიკური მოთხოვნები, თუ ჰოგოჩ უნდა იშიომოს და იცხოვროს ადამიანმა, ჰათა დააგოვოს ნამდვილი სიმდიდე ცაში და მიაღწიოს სულის ხსნას ჰათა გადაჩჩეს.

გამომდინაჩე იქედან, ჰომ ეკონომიკა ადამიანების საქმიანი უჩთიეჩობების ეჩთობრიობაა, ადამიანი კი შექმნილია ხატად ღვთისა, მას უზენაესის მიმაჩთ ევადება ეკონომიკური საქმიანობაშიც დაიცვას შემოქმედის მიეჩ ცხოვრებისა და შიომის ფუნდამენტური პჩინციპები. წინამდებაჩე ნაშიომში სახაჩებისეული მსოფლმხედველობის განხილვის საფუძველზე ჩამოყადიბებულია ეკონომიკის ქრისტიანული პაჩადიგმები და ჩატაჩებული კვლევის შედეგად გაკეთებულია შესაბამისი დასკვნები.

კვლევაში გამოყენებულია დოგიკური განსჯის, აზოვნების სინთეზისა და ანალიზის მეთოდები.

საკვანძო სიგყვები: ათი მცნება, ეკონომიკა, ქრისტიანობა, საბოდო მიღმუჩი მიზანი.

შესავალი

ქრისტიანული მსოფლმხედველობა პირდაპირ უკავშირდება და აღიარებს აზრის გამოხატვის თავისუფლებას. წმინდა წიგნი გვასწავლის: „აზრთა სხვადასხვაობაც უნდა იყოს თქვენში, რათა გამოჩნდეს მოსაწონი თქვენს შორის“ (1. 1.19), აგრეთვე: „რწმენა საქმის გარეშე მკვდარია“ (1. იაკობი 2. 14-21). თუ გნამს და სათნოებას არ აკეთებ, არ იცავ ღმერთის რჩევებს, არაფრით განსხვადვები ეშმაკისაგან რომელმაც იცის რომ ღმერთი არსებობს, მაგრამ ებრძვის მას.

ადამიანს, რომელიც შექმნილია ხატად ღვთისა, უზენაესის მიმართ ევალება დაიცვას შემოქმედის მიერ ცხოვრებისა და შრომის ფუნდამენტური პჩინციპები, რომელიც, შეიძლება ითქვას, ძირითადად „ათ მცნებაში“ კონცენტრირებული. ამასთან, ეკონომიკა, რომელიც პირდაპირ კავშირშია მატერიალური დოვლათის შექმნასა და ფულის მოძრაობასთან, მრავალ ცდუნებას წარმოშობს. ამიტომ, ყოვლის მცოდნე ღმერთმა და ადამიანის უდიდესმა მოყვარულმა უზენაესმა მამამ, რასაკვირველია ეს იცის და ამიტომაც, მისცა კაცობრიობას უმაღლესი ცოდნა ცხოვრების წესების შესახებ, რომელთა დაცვა მას ევალება.

ოცდამეერთე საუკუნემ უკვე აჩვენა, რომ გლობალური ხასიათი შეიძინა ბუნებრივმა კატასტროფებმა და სხვადასხვა ეპიდემიურმა დაავადებებმა, რამაც კულმინაციას „კოვიდ-პანდემიის“ სახით მიაღწია. მეცნიერების პროგნოზით, წინ უფრო მეტი განსაცდელი გველოდება.

ღმერთმა დიდი სიყვარულით შექმნა მოწესრიგებული და სრულყოფილი სამყარო, რომლის საყრდენია უმაღლესი ზნეობა. ეს უზენაესმა კაცობრიობას აჩვენა მისი თვაგანწირვით, რომელიც ცოდვით სავსე დედამინაზე მოვიდა და არავინ მოუკლავს, თავად მიიყენა უდიდესი ფუზიკური ტანჯვა და ადამინების სული მარადიული სატანჯველისაგან იხსნა. ყოველივე ეს, უფრო მეტად ავალებს კაცობრიობას, დაიცვას ცხოვრებისა და შრომის ღვთიური წესები.

ეკონომიკის ქრისტიანული გაგების დოქტრინა

ბაზრის მნიშვნელოვანი როლი ისაა, რომ იგი იძლევა ინფორმაციებს და სტიმულებს, რომლებიც საჭიროა ადამიანების მიერ გადანყვეტილებების მისაღებად. მეცნიერები თვლიან (7. 2020), რომ პირველად ადამ სმითმა ჩაუყარა საფუძველი ეკონომიკის ანალიზს რელიგიურ ჟრინოში, შრომაში: „გამოკვლევა ხალხთა სიმდიდრის ბუნებისა და მიზეზების შესახებ“, იგი წერს: „ყოველი ინდივიდი ცდილობს ისეთნაირად აამოქმედოს საკუთარი კაპიტალი, რომ მან მაქსიმალური მოგება მოუტანოს. ჩვეულებრივ მას განზრახვა არა აქვს ზემოქმედება მოახდინოს საზოგადოებრივ ინტერესებზე და არც იცის რამდენად ზემოქმედებს იგი მათზე. ინდივიდი მიისწრაფვის მხოლოდ საკუთარი უსაფრთხოებისა და სარგებლობისაკენ და, მას უხილავი ხელი წარმართავს, რათა ბოლოს და ბოლოს ზეგავლენა მოახდინოს იმაზე, რაც მის განზრახვაში არ შედიოდა. საკუთარი ინტერესების დაცვით ინდივიდი ხშირ შემთხვევაში მისდაუნებურად დიდად უწყობს ხელს საზოგადოების აყვავებას, ვიდრე იმ შემთხვევაში, თუკი ამას შეგნებულად შეეცდებოდა“ (4. 1938). ამ მსჯელობაში ცხადად იგრძნობა რომ სმითი ხედავს წესრიგის ყვლეგან მყოფობისა და აუცილებლობის უხილავ შემოქმედს და ლოგიკურად ასაბუთებს ამას. მაგალითად, ძალიან მარტივი აღსაქმელია ის ქეშმარიტება, როცა ნებისმიერი მოქალაქე საკუთარ მიწებს ამუშავებს რაიმე მოსავლის მოსაყვანად, იგი იმავდროულად სამშობლოს მინა-წყალს უვლის, საბოლოოდ კი ღმერთის მიერ შექმნილ დედამიწას პატრონობს, თუნდაც იმ მომენტში სამშობლოზე და დედამიწაზე საერთოდ არ ფიქრობდეს. ზოგჯერ კი ზიანს აყენებს სამშობლოს მინა-წყალს ან ეკოლოგიას, მაგრამ არ ესმის, რომ ამით ღმერთს განარისხებს.

ბევრ ქრისტიანს აქვს ეკონომიკის გაუფასურებელი გაგება, სადაც მხოლოდ ხილული მატერიალისტური გრძნობები და სურვილები ბატონობენ, ხოლო უხილავი გრძნობები და სილამაზე აქ ზედმეტია. ზოგი ფიქრობს, რომ ბიბლია (ძველი და ახალი აღთქმა) ნამდვილად არ ეხება ასეთ თემებს. მაგრამ, სინამდვილეში, ბიბლია იძლევა სრულყოფილ მსოფლმხედველობას, რომლის გამოყენება შესაძლებელია და აუცილებელიც კი, ცხოვრების სხვადასხვა სფეროში, იქნება ეს ეკონომიკა, პოლიტიკა თუ კულტურა. „ნებისმიერი ადამიანური საქმიანობა - ფილოსოფია, მეცნიერება, ხელოსნობა, განათლება, კულტურა - თავის წარუვალ ღირებულებას მხოლოდ მაშინ იძენს, როცა განათლება გაიზრება ღმერთთაგანში - ჩვენს უფალსა და ღმერთში იესო ქრისტეში“, წერს ღირსი იუსტინე (3.1995). ალბერტ აინშტაინი წერდა: რაც უფრო წინ მიდის მეცნიერება, მით უფრო ვუახლოვდებით ისეთ საკითხებს, რომლებზეც პასუხი გაცემა მხოლოდ რწმენით შეიძლება.

ვფიქრობთ, „აუცილებელია ეკონომიკური ურთიერთობები და საქმიანობის წესები იყოს იმგვარი, რომელიც უზრუნველყოფს ადამიანების მშვიდ ცხოვრებას ამქვეყნად და მათ მოხვედრას ცათა სასუფეველში“ (ჭილაძე, 2020). მრავალი მეცნიერ-ეკონომისტი იკვლევს სხვადასხვა გზებს, რომლითაც ბიბლიური მსოფლმხედველობა კარნახობს ქრისტიანებს ეკონომიკისადმი მიდგომების შესახებ და ამტკიცებენ, რამდენად მნიშვნელოვანია ქრისტიანობის გავლენა ეკონომიკაზე. ისინი ქრისტიანულ მოძღვრებაში გამოყოფენ ეკონომიკური ხასიათის თეზებს (ალბერტ მოჰლერი). ჩვენ ვიზიარებთ ასეთ მიდგომებს და ქრისტიანულ მოძღვრებაში უზენაესის მიერ მოცემულ ეკონომიკური შინაარსის ფუნდამენტურ რჩევებს (მითითებებს) ვუწოდებთ ეკონომიკის ქრისტიანულ პერადიგმებს, როგორცაა:

- **პირველი პარადიგმა: საქმეში ღვთის დიდება** - ქრისტიანებისთვის ყველა ეკონომიკური პრაქტიკა იწყება ღმერთის განდიდების მიზნით. „ჭამთ, სვამთ, თუ სხვა რამეს აკეთებთ, ყველაფერი აკეთეთ ღვთის სადიდებლად“ (1.1კორინთელთა 10:31). „რწმენა საქმის გარეშე მკვდარია“ (1. იაკობი, 2.17); ამდენად, ქრისტიანობა

აღიარებს ეკონომიკის უმაღლეს, მატერიის მიღმურ (ტრანსცენდენტურ) ეკონომიკურ თვალთახედვას;

- **შემდეგი პარადიგმაა ის რომ ქრისტიანული მსოფლმხედველობა პატივს სცემს ადამიანის ღირსებას - ერთმანეთის ნაშრომს** - „არა გული გითქმოდეს, რაცა იყოს მოყვასისა შენისა“ (მეათე მცნება). მიუხედავად მათი რელიგიური შეხედულებებისა, ადამიანები მუშაობენ იმ იმპულსით, რომელიც მათ გულებში ჩანერგა შემოქმედმა თავისი დიდებისათვის;
- **ქრისტიანული ეკონომიკური გაგება პატივს სცემს კერძო საკუთრებას** - ზოგიერთი ეკონომიკური სისტემა კერძო საკუთრებას განიხილავს, როგორც პრობლემას და უსამართლობის წყაროს საფუძველს. მაგრამ წმინდა წერილი არასოდეს განიხილავს კერძო საკუთრებას, როგორც პრობლემას. პირიქით, იგი არის ყველას ზრუნვის საგანი. მაგალითად, მერვე მცნება - „არ იპარო“, გულისხმობს, რომ არავის არ აქვს უფლება დაარღვიოს შრომისმოყვარე ადამიანების კერძო ფინანსური წარმატება;
- **ეკონომიკის ქრისტიანული გაგება სრულად ითვალისწინებს ცოდვის ძალას** - ცოდვის გავრცელების შესახებ ბიბლიის სწავლების სრული განხილვა მიაჩნის, რომ ცუდი მოვლენები მოხდება ყველა ეკონომიკურ სისტემაში. მაგრამ, ქრისტიანული ეკონომიკური გაგება ცდილობს ცოდვის შედეგების შემსუბუქებას, თუკი ადამიანი მოინანიებს და გულმონყალე იქნება;
- **ეკონომიკის ქრისტიანული კონცეფცია აჯილდოვებს ინიციატივებს, ინდუსტრიას და ინვესტიციებს. ინიციატივა** არის ისეთი ქმედება, რომელიც განსხვავებას, სიახლეს ქმნის. **ინდუსტრია** არის ადამიანის კორპორატიული სამუშაო. მეცნიერების დასკვნით, როგორც ირკვევა, **ინვესტიცია** ისეთივე ძველია, როგორც ედემის ბაღი. ის, რაც იძენს ღირებულებას, საპატიოა და ამ ღირებულების დაბანდების (ზრდის) იმპულსიც - საპატიოა. ქრისტიანული ეკონომიკური თეორია ადანაშაულებს ყველას, ვინც არ იმუშავებს, პატივს არ სცემს კერძო საკუთრებას და არ ასტიმულირებს ინვესტიციებს. „იმოქმედეთ ისევე როგორც მე ვაამებ ყველას ყველაფერში და სარგებლობას ვეძებ არა ჩემთვის, არამედ მრავალთათვის, რათა გადარჩნენ, ამბობს უფალი (1. I კორინთელთა. 11.33);
- **ქრისტიანული ეკონომიკური გაგება იცავს ოჯახს**, როგორც ყველაზე ძირითად ეკონომიკურ ერთეულს. ადამი და ევა ერთად იყო პირველი ეკონომიკური ერთეული. შემდეგი არის ის, რომ ოჯახი (ბიბლიურად განსაზღვრული) არის ეკონომიკის ყველაზე ძირითადი და არსებითი ერთეული;
- **ეკონომიკის ქრისტიანული გაგება პატივს სცემს როგორც ოჯახს და ასევე საზოგადოებას, აღიარებს ჰარმონიულ დამოკიდებულებას მათ შორის.** - თუ ცალკეული ოჯახები ღატაკია, ვერცერთი მთავრობა ვერ დააკმაყოფილებს თავისი მოქალაქეების საჭიროებებს. ღვთიური სწავლებით, როდესაც ოჯახები ძლიერია, მთავრობას შეუძლია სუსტი ოჯახები დააფინანსოს. ამით, ქრისტიანები პატივს სცემენ და აუმჯობესებენ საზოგადოებას;
- **ეკონომიკის ქრისტიანული ფილოსოფია აჯილდოვებს კეთილშობილებას და სათანადო მეურვეობას** - „იყავით გულმონყალენი“, ამბობს უფალი. ქრისტიანები, რომლებიც არიან სახელმწიფოს ეკონომიკისა და მომავალი თაობების კეთილდღეობის ერთგულნი, უნდა იცხოვრონ მომავალზე ორიენტირებული ფინანსური პერსპექტივით. თითოეულ ინდივიდს ეკისრება პასუხისმგებლობა, ბევრი აქვს თუ ცოტა, გულუხვად გასცეს;
- **შრომის ხარისხის დაცვის პარადიგმა** - ქრისტიანულ მსოფლმხედველობაში ასევე მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს ხარისხიან შრომას: „ყველაფერს, რასაც აკეთებთ, აკეთეთ როგორც ღვთისათვის და არა როგორც კაცთათვის“ (1.კოლასელ-

- თა, 3.2). ეს სწავლება თავის მხრივ ხელს უწყობს საიმედოობას ადამიანებს შორის;
- **სამუშაო დროის განაწილების პარადიგმა** - ათი მცნების მეოთხე მრწამსი გვეუბნება: „ექვსი დღე იქმოდე და ჰქმენ მათ შინა ყოველი საქმე შენი, ხოლო დღე იგი მეშვიდე არს უფლისა შენისა“. ამ დღეს ადამიანი უნდა ადიდებდეს ღმერთს და გასცემდეს მოწყალებას;
  - **ქრისტიანობა იცავს ეკოლოგიას (ბუნებას მთლიანად) მომავალი თაობების უსაფრთხოებისათვის.** ექვსი წელი ამუშავებდა მინას და მეშვიდე წელს დაასვენეო - ამბობს უფალი. ასეთი სულიერი სიმდიდრე და უშურველობა აუცილებელია ეკონომიკის ქრისტიანული მსოფლმხედველობისათვის;
  - **ეკონომიკის ქრისტიანული გაგების მნიშვნელოვანი პარადიგმაა უპოვართა დაპურება** - ეს გულისხმობს, რომ ქრისტიანებმა უნდა ჩადონ ინვესტიცია ნაციონალურ და საერთაშორისო მისიებში, რათა მათ უზრუნველყონ უპოვართა დაპურება. ამ მისიას თვით სახელმწიფოც იღებს თავის თავზე და ეს არის გამორჩეული ქრისტიანული ფინანსური ვალდებულებები.
  - * **ეკონომიკის ქრისტიანული გაგება მხარს უჭერს გადასახდების აუცილებლობას.** ყველა ეკონომიკურ და სამთავრობო სისტემას გააჩნია საკანონმდებლო სისტემა. ამის ერთ-ერთი მაგალითია ქვეყნების საგადასახადო კოდექსი, რომელზეც, ჩვენი აზრით, მიანიშნებს უფალი, როცა ამბობს: „მოიტანეთ მეათედი საგანძურში და იყოს საზრდო ჩემს სახლში“ (2.გვ.860).
  - **მნიშვნელოვანი ქრისტიანული ეკონომიკური პარადიგმაა ასევე - ესქატოლოგიურის (მიღმურის) განსჯა და ესქატოლოგიურ დაპირებაზე ანუ კაცობრიობის დასასრულისათვის მზადება** - ადამიანის საბოლოო ფინანსური ვალდებულება არ არის მხოლოდ საკუთარ თავზე ან საკუთარ ინვესტიციებზე ფიქრი, არამედ ქრისტეს სამეფოზე ზრუნვა. „ჩვენ უნდა ვიცხოვროთ იმის აღიარებით, რომ ჩვენ ანგარიშს ჩავაბარებთ უფალს ჩვენი რესურსების მმართველობისათვის. ამავე დროს, ქრისტიანებმა ყურადღება უნდა გაამახვილონ ახალი ცისა და ახალი დედამიწის დაპირებაზე, რომელსაც გვპირდება უფალი, როგორც ჩვენს საბოლოო ეკონომიკურ იმედს. ამიტომ, ადამიანებმა უნდა დავაგროვონ საგანძური ცაში და არა დედამიწაზე (9.2016). „ყელა საქმეში შენი აღსასრული გაიხსენე და არასოდეს ჩაიდენ ცოდვას“ (2. სიბრძნე ზირაქისა, 7.36). ჩვენი აზრით, „დაგროვებული საგანძური ცაში“, არის ადამიანის მიერ მორალური ცხოვრებისათვის მიღებული ღვთიური ჯილდო.

მაშასადამე, ქრისტიანული მსოფლმხედველობა ნამდვილად არ არის შორს ეკონომიკისაგან და იძლევა სერიოზული ხასითის პარადიგმებს (თეზისებს), ეკონომიკის რეალური განვითარებისათვის. „სამეცნიერო და რელიგიურ ხედვათა გაერთიანებას, უდიდესი როლის შესრულება შეუძლია ქვეყნის განვითარების საქმეში (5. 2015).

მეცნიერები წერენ, „ურწმუნოებს შეუძლიათ ამტკიცონ, რომ ქრისტიანული გავლენა საზოგადოებრივი ცხოვრების მიღმა უნდა იყოს. თუმცა, ეს პირდაპირ ეწინააღმდეგება იმას, რაც სარგებელს მოუტანს საზოგადოებას. „ქრისტიანები, ყველა სახის საზოგადოებაში, მართლაც მოწოდებულნი არიან გამოიყენონ ბიბლიური პრინციპები დაწესებულებებში, რაც ქმნის მათ კულტურას, პოლიტიკას და ეკონომიკას. ეს გავლენა ხელს უწყობს და აძლიერებს საზოგადოებას, ქრისტიანულ მსოფლმხედველობას მოაქვს კაცობრიობის უფრო ღრმა პატივისცემა, რადგან პრიორიტეტს ანიჭებს კარგს, ქვეყნისა და ლამაზს“ (8.2016). ყოველივე ამის აღსრულების გზით, ადამიანი აგროვებს „საუნჯეს“ არა მხოლოდ დედამიწაზე, აგრეთვე „ზეცაში“.

დასკვნა

ამრიგად, წინამდებარე შრომაში ჩამოყალიბებულია ეკონომიკის ქრისტიანული მსოფლმხედველობის პარადიგმები (თეზისები), რომელიც ეყრდნობა ყოვლადწმიდა სამების დიდებას და კაცობრიობის საბოლოო პერსპექტივას „ახალი ცისა და ახალი დედამიწის“ შესახებ.

ღვთის დიდება, ადამიანის ღირსებისა და კერძო საკუთრების დაცვა, გულმონყალება, ინიციატივები, ინდუსტრია, ინვესტიციები, ოჯახი- როგორც ძირითადი ეკონომიკური ერთეული, ჰარმონიული დამოკიდებულება ოჯახსა და საზოგადოებას შორის, კეთილშობილება, მეურვეობა, ხარისხიანი შრომა, სამუშაო დროის განაწილება, ეკოლოგიური გარემოს დაცვა, გადასახადების აუცილებლობა, უპოვართა დაცვა და კაცობრიობის დასასრულის მიღმური (ღვთიური) იმედი არის ეკონომიკის ძირითადი ქრისტიანული პარადიგმები, რაც უზრუნველყოფს კაცობრიობის ნამდვილ ბედნიერებას „ორთავე ქვეყანასა შინა“. მაშასადამე, ეკონომიკის ქრისტიანული მსოფლმხედველობა ადასტურებს კაცობრიობის უკნასკნელ იმედს, ღვთის დაპირებას, რომ იქნება ახალი ცა და ახალი დედამიწა.

ლიტერატურა

1. ახალი აღთქმა, სტოკჰოლმი, 1991.
2. ბიბლია, ძველი და ახალი აღთქმა, საქართველოს საპატრიარქო, თბილისი, 1989.
3. ღირსი იუსტინე პოპოვიჩი, სიტყვა მართლისა სარწმუნოებისა, თბ., 1995, ტ.5, გვ.158.
4. ა. სმითი (1938), გამოკვლევა ხალხთა სიმდიდრის ბუნებისა და მიზეზების შესახებ, ტომი I
5. შენგელია თ. (2015), ქრისტიანული მორალი, როგორც შრომითი კულტურის უმნიშვნელოვანესი დეტერმინანტი. VIII საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის მოხსენებათა კრებული, გვ.118-123.
6. ქილაძე ი. (2020), ინდივიდის არჩევანი სულიერსა და მატერიალურს შორის მზადყოფნის ეკონომიკის პრიზმაში, თსუ, V საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია, „გლობალიზაციის გამოწვევები ეკონომიკასა და ბიზნესში“. შრომების კრებული. გვ: 506-511. file:///C:/Users/G%20comp%20service/Desktop/+%20Global.%201-566%20(1).pdf
7. ხარიტონაშვილი ჯ. (2020), ადამ სმითი - ეკონომიკური მეცნიერების ფუძემდებელი, <https://scroll.ge/24680/ჯემალ-ხარიტონაშვილი-ად/>
8. Albert Mohler (2016), 12 Theses on a Christian Understanding of Economics. 2016. <https://www.christianunion.org/the-magazine/1254-christianity-in-economics>

Christian Paradigms of Economics

Izolda Chiladze

Doctor of Economics, TSU Associate Professor

SUMMARY

The present work presents the paradigms (theses) of the Christian worldview of economics, which are based on the glory of the All-Holy Trinity and the ultimate perspective of mankind on “a new heaven and a new earth.”

Glory to God, protection of human dignity and private property, mercy, initiatives, industry, investments, family - as a basic economic unit, harmonious relationship between family and society, generosity, guardianship, quality labor, distribution of working time, protection of ecological environment, necessity of taxes, protection of the poor and the ultimate hope for the end of mankind are the christian paradigms of economics that brings true happiness to mankind “within two countries.” Christians must look to the eschatological promise of the New Heavnes and New Earth as our ultimate economic hope. We must lay up treasures in heaven and not on earth.

Keiwords: the then Commandments, cristianity, economics, the latter goal.